Vnde dicit anſhelmꝰ. In magno aīaꝝ piculo viuimꝰ
Et auguſ. libro ɔfeſſi· Adhuc modicū lum in chriſtia=
nis eſt. Hoc ante mille ānos dixit. quid hodie diceret
ſi viueret. Legimꝰ de quodā anthonitano epo qui ad
ductꝰ ad iudicē. āteq̄ ppinq̄ret dixit ſe digniſſimū
inferno. et petiuit vt nō p̄ſentaret᷑ iudici. Sꝫ heu hoc
tā execbile tonitruū pauci nō aduertūt. Vnde nō ſo=
lum dormiūt ſꝫ et mortui ſunt. et q̄ſi ebrii nō expergi
ſcunt᷑. Ideo canit ecclīā. Quid ego miſerrimꝰ. qd di
cam vel qd faciā dū nil boni pferā ante tantū iudiceꝫ
Tremens factꝰ ſum ego et timeo dū diſcuſſio venerit
atq̄ ventura ira. Cōſulendū eſt igit᷑ cuilibꝫ q̄ prouide
at ſibi tempe gr̄e dū vacat. ſcdꝫ illd iohis. Progenies
viperaꝝ q̄s dabit vobis fugere a ventura ira. Et audiat
eiꝰdem conſiliū. Facite igit᷑ dignos fructꝰ penitētie.
mathei et luc. iii. O q̄ horrendū erit icidere manꝰ dei
viuentis. ad hebreos. x. Anō potentes potēter tormta
patient᷑. ſap. vi. Et diſtrictiſſimū iudiciuꝫ his q̄ p̄ſunt
fiet. Hec de abutentibꝰ dignitatibꝰ ſcꝫ ābicioſis. ſal=
uis his qui deuote vtiliter et humilit ſtudent deo in
ſuis ſtatibus deſeruire.

¶ Seq̄t᷑ de ſcdo ſcꝫ de re=
ceptaculis aīaꝝ erutaꝝ

Sciendū q̄ ſcdꝫ do
ctoꝝ dicta ex quarto ſententiaꝝ quattuor diſtin
guunt᷑ receptacula ſiue loca aīaꝝ pꝰ hāc vitā. ſcꝫ tria
ppetua et vnū tpale. Primꝰ locꝰ eſt celū empireū qd
ē receptaculū btōꝝ. qd in ſcripturis padiſꝰ noiat᷑ pro
pter ſui claritatē et iocūditatē. Scds locꝰ eſt infernꝰ
ſub tra creditꝰ ſcdm grego. iiii. dyalogoꝝ. vbi repo=
nunt᷑ demones. infideles adulti. et pueri chriſtiani in
mortali pctō ſine penitētia hic exeūtes. Tertiꝰ eſt lim
bus pueroꝝ tā fideliū q̄ īfideliū hic ſine baptiſmatis
ſacmto exeuntiuꝫ. qui omes pari ſorte iudicāt᷑. q̄ qdeꝫ
ſine pena ſenſibili ppetue ibi victuri ſunt. ſed facie dei

priuabunt᷑. ex quo pro originali ſolo puniuntur pena dãm̃. nec aliq̃ alia actualia pctã adiecerũt. quoꝝ corpa non debent in cimiteriis ſacratis p⁹ mortem ſepeliri Quart⁹ loc⁹ eſt purgatori⁹ ignis quẽ pleriſq₃ greci negauerũt. ſ₃ male. pro illis q̃ hinc exierũt ſine mortalibus. aut ſi omiſerunt mortalia tam̃ penituerũt ſ₃ non plene ſatiſfecerũt aut cũ venialibus ſolis hinc exierũt Et hoc hab₃ teſtimoniũ ex ſcripturis ſanctis. Nã paulus ſcda chorin. iii. tria genera bonoꝝ ponit. ſc₃ lignũ fenũ ſtipulã. q̃ tardi⁹ citi⁹ ue in igne ↄſumunt᷑. Tales ſalui erũt. ſic tñ q̃ſi p ignem. Et chriſt⁹ dicit. Qui in ſpm̃ſcm̃ blaſphemiã dixerit. neq₃ ĩ hoc ſeculo remittetur ei nec ĩ futuro. Sũt igit᷑ aliq̃ ĩ futuro ſeculo remittenda. et ñ mortalia. igit᷑ venialia. Nec obſtat hoc illi dicto gregorii libro. iiii. dyalogoꝝ. et habet᷑ trãſſumptiue in canone di. xxv. Qualis quiſq₃ hinc egreditur talis in iudicio preſentatur. Nam hoc hic promeruit vt ſibi in futuro peccata dimittant᷑. Que autem ſunt maiora aut minora habetur in canone diſtinctione viceſimaquinta. Eſt autem pena purgatorii eadem cum pena inferni. licet illa terminum habeat iſta non. Sꝫ nõ dubitatur acerbiſſimã eſſe penã purgatorii. Vnde dicit auguſtin⁹ in canone p̃dicto. Qui lic₃ nõ ſit eternus ignis ſc₃ purgatorius. miro tam̃ modo eſt afflictiuus excedit em̃ omnẽ penã quã hic vnq̃ aliquis paſſus eſt aut pati poſſet. Et in epiſtola cirilli epi ad auguſtinũ dicit᷑ ꝙ mallet q̃libet q̃ illã penã expt⁹ eẽt oẽm penã h⁹ mũdi quã oẽs hoĩes ab adã paſſi ſunt pati vſq₃ ad die₃ iudicii. ꝙ minimã illaꝝ penaꝝ pati p vnã die₃. Dicit richard⁹ ꝙ modica pena hic pro peccatis volũtarie aſſũpta pl⁹ liberat ac ſatiſfacit pro peccatis ꝙ magna pena ĩ purgatorio q̃ ñ ſimpliciť eſt volũtarie aſſũpta ſ₃ inflicta Et allegat algaſel. v. phiſicoꝝ capitulo. iiii.

qui dicit ꝙ pena purgatorii ē cruciatꝰ ineffabilis De
hoc libro.iiii.ſententiaꝝ di.xx.Cū difficile autē ſit
euadere hoc purgatoriū ex vno teſtimoīo chriſti ꝓpē
di pōt.dic̄ em̄ m̄thei.xii.De om̄i verbo ocioſo qd lo=
cuti fuerint hoīes reddēt rōnē in die iudicii.Ocioſum
eſt qd vtilitate aut neceſſitate caret.Et ꝙ difficile ſit
minima et venialia cauere ac plenā penitētiā pro mor
talibꝰ agere·ſatis appet in hūana ↄuerſatōe.In quar
to dyalogoꝝ gregoriꝰ enumerat q̄dā venialia ſcȝ aſſi=
duꝰ ocioſus ſmo.immoderatꝰ riſus.pcīm cure rei fa
miliaris.q̄ vix ſine culpa agit̄ etiā ab his q̄ q̄liter cul=
pa declinari debeat ſciūt.aut nō in ḡuibus rebꝰ error
ignorātie.Quiſquis rogo de iſtis et ſimilibus penitet
aut ſaltē pro aliq̄ reputat.Et tn̄ oportet ꝙ ignis tali a
probabit.Scimꝰ iſtā magiſtralē regulā.nullū pct̄m
dimitti ſine ↄtritōe actuali vel habituali in genere vel
in ſpecie etiā veniale.Contritio vero reqrit dolorē de
admiſſo et propoſitū de nō ↄmittendo et īpoſterū ab
ſtinendi.Cōſideret ſe q̄libet an in quolibȝ veniali iſta
duo ſibi aſſint ſcȝ dolor de ↄmiſſo et firmū propoſitū
abſtinendi impoſteꝝ.Si hec nobis ſemꝑ adeſſent nō
ſic celeriter relaberemur in priꝰ dimiſſa.Inde iā cla=
ret veritas illiꝰ dicti auguſ.Nullū adeo veniale qn fi=
at mortale dū placȝ.Et habet̄ in canone di.xxv.Dura
videt̄ hec auctoritas ſȝ tn̄ bn̄ itellecta vera eſt.Et vis
ponenda eſt in hoc verbo placȝ.Eſt em̄ duplex placen
tia hoīs.Quedā non repugnās diuine volūtati et pla=
centie.et de hac noluit itelligere verbū propoſitū a
guſtinꝰ.Illo modo placent ea q̄ hoīs et ſenſualitatis
ſunt.ſubiecta tn̄ rationi.q̄ mox cedūt ratione impāte
aut diuina lege aliud ſuadente.Et ſic venialia placēt
ut uerba iocoſa riſus ſompnꝰ etiā immoderatꝰ ꝛc̄.Alia
eſt placentia cont̄ aut ſupra rationē aut cont̄ diuinā

volūtatem eoꝝ quoꝝ actꝰ non ſunt contrarij dei vo-
lūtati exp̄ſſe. ſꝫ cor ſic fixe adheret illis vt ſi ſciret etiā
deo non placere adhuc nollet frāgere delectationem
ſuā nec ab ope ceſſare. ſed pſeuerare vellet in ſua volū
tate contra dei volūtatē etiā ſi p̄ciperet contrarium
Et in illo voluntas auerſa eſt a volūtate dei p̄ceptiua
que auerſio formale eſt in omni pctō mortali. Et non
eſſet mortale niſi eſſet iſta auerſio. In talibus ponunt
doctores exemplū in hiſtrionibꝰ. in choreis. in conui-
uijs. in potationibꝰ. in ioculatoribꝰ in diuinatoribus
In quibꝰ quidā totā vitā ſuā et ꝯplacentiā ponūt fi-
nem in his ꝯſtituentes. Etiā ſi a deo eſſent prohibita
ceſſare aut penitere nollent. Vnde aſſiduitas et con-
temptus vitandi et inquantum illa redundant in diui
nam offenſā abſqꝫ alio motiuo. iſta venialia in ſe ope
ra faciunt mortalia propter auerſam voluntatem ho
minis a dei voluntate. Nam diuina voluntas ſecundū
auguſtinum ſuper pſalmum eſt regula omnium volun
tatum ſecundum quam omnium hominum volunta-
tes regi debent. Nam nihil deus querit in actionibus
noſtris niſi ſuā voluntatem. teſte ſamuele. Melior eſt
obedientia q̄m victima. primo regum quintodecimo
Neqꝫ enim deus voluit vt yſaac occideretur cum pre-
cepit abrae ut eum immolaret. ſed uolebat vt uolun-
tas abrae eſſet ꝯformis diuine uoluntati. vt exitus rei
probauit Et ozeas propheta accepto mandato a deo
ut fornicariā mulierem acciperet. ſi nō obediſſet mor
taliter peccaſſet. In omnibꝰ igitur dei preceptis nō
querit᷑ niſi diuina uoluntas. qua mutata iam non ſunt
p̄cepta. ut patet in circūciſione et legaliū obſeruatōe
Et bernhardꝰ dicit in ſermone de ꝯuerſione ſcī pauli
Voluntarie manere in peccatis nec velle penitere nec
corrigere etiam leuia et minima pctā. blaſphemia eſt

et pc̄tm̄ in ſpm̄ſcm̄ irremiſſibile. Eſt tn̄ aliqua volūtas
dei ↄſultiua quā nō ſemꝑ tenemur ſeq̇. vt in ↄſiliis euā
gelicis. Alia voluntas eſt p̄ceptiua. et in hac tenemur
nrāʒ eidem ↄformare nō ſꝑ in volito ſʒ in mō volendi
id ē velle debēꝰ illō qd̄ ipſe vult nos velle. vt pʒ ꝑmo
ſentētiaꝝ ᷓca finē. Ecce ꝙ caute proſpiciendū eſt ne in
cidamꝰ tā purgatoriū ꝙ etiā infernū. Predictos mo-
dos auerſe voluntatis non omnes conſiderant. Et cre
do ꝙ plures ſunt in preſenti vita quoꝝ volūtas eſſet ſi
ꝑpetue poſſent hic viuere in dignitatibꝰ et ī volupta
tibꝰ. nihil curarēt de deo ſeu de promiſſione felicita-
tis eterne. Hi tales finem ſuū ponūt in tp̄alibꝰ nec ſe
peͤgnos eſſe agnoſcūt. et credo ꝙ in magno aīaꝝ picu
lo viuūt propt̄ intentōeʒ rebꝰ iherenteʒ. Eſt ei in iſtis
auerſio a deo et conuerſio ad ↄmutabile bonū q̄ ſunt
mortalia pc̄tā. Circ̄ hoc receptaculū ſcʒ purgatoriū eſt
ſciendū ꝙ vnꝰ locꝰ generalis credit̄ eſſe in quē aīe pꝰ
egreſſuʒ a corpe ꝑducunt̄ regulariter in inferiori par
te t̄re. vbi et credit̄ eſſe īfernꝰ ſcd̄ʒ grego. in. iiii. dya
logoꝝ. Iſte locꝰ tenebroſus eſt. plenꝰ acerbiſſimis pe
nis licʒ t̄minunt̄ et t̄minū hēant. Et ſcd̄ʒ aliquos ponit̄
ideʒ locꝰ eſſe q̇ et infernꝰ. licʒ pene ſunt differentes et
t̄minꝰ. ſcd̄ʒ merita et demerita aīaꝝ. Legimꝰ tn̄ etiā ſu
per t̄ram plura eſſe loca penaꝝ in quibꝰ aīe defūctoꝝ
purgant̄. et iſta ſunt purgatoria particularia ex ſpeci
ali cauſa ipſis a deo deputata ante dieʒ iudicii. Sʒ pꝰ
diem iudicii oīa purgatoria tā generale ꝙ particula-
ria ceſſabūt. Refert btūs grego. iiii. dyalogoꝝ de pa
ſcaſio ſedis apoſtolice dyacono mire ſanctitatis viro
ita vt etiā quidā demoniacꝰ eiꝰ dalmaticā feretro ſu
perpoſitā tāgens ſanatꝰ eſt. Pꝰ multū vero temporis
cuidaʒ germano capuano ep̄o cauſa ſanādi in balneis
calidis ingreſſo apparuit. qui eundē paſcaſium ſibi mi

miſtrantem reppit. Quem videns epiſcop9 obſtupuit et quid ibi tant9 vir ageret inquiſiuit. Cui ille reſpondit. Pro nulla alia cauſa in hoc penali loco deputat9 ſum. niſi quia in tempore laurentii contra ſimachū papam tempore ſciſmatis conſenſi. Sed p̄cor te pro me dep̄care dominum. Et in hoc cognoſces q̄ exauditus ſis ſi huc rediens me non inueneris. Quod ita factum eſt quia nō malicia ſed ignorātie errore peccauerat. Narrat etiā ibidē de duob9 egrotantib9 in diuerſis locis quoꝝ vn9 ad aliū miſit nuncium dicens. Vade et dic ſtephano ut ocitus veniat. quia ecce nauis parata eſt ut ad ſiciliam duci pariter debeamus. Nuncio in itinere conſtituto ſtephanus moritur. et ſimiliter alter qui nuncium miſit mortuus nunciat̄. et ſic ambo vno momento vocati ſunt. Sed cur ad ſiciliam dicit gregorius. quia in ſicilie inſulis eructuant ignes tormentorum. vt narrant qui viderunt. et laxatis continue finibus dilatantur. Et quāto tmin9 mundi approp̄inquat. tanto plures animas exurendas locus ille capit Et hoc fit ad viuentiū correctionē. vt etiam ſenſibiliter videāt quod credere noluerunt. Et ſimilia narrat ibidem gregorius. Petrus etiam damiani magne ſanctitatis et ſcientie vir narrat quomodo quidam cleric9 colonienſis quodam tempore vadum fluminis pertranſibat et vidit ſanctum ſeuerinum colonienſem epiſcopum nuper defunctū celebris ſanctitatis virū. etiā miraculis coruſcantem in colonia apud eius ſepulcrū Qui tenuit frenum clerici ne vlteri9 procederet. Quo viſo cleric9 obſtupuit. et cur illic tāt9 vir detineretur inquiſiuit. Dixit ep̄s. Da mihi manū tuā et q̄ circa me ſunt nō auditu ſed tactu diſce. Cumq̄ dictā manū clerici fluctib9 imp̄ſiſſet. in ictu oculi tantus ardor eā abſorbuit. vt vndiq̄ carnes eius reſolute diffluerent et

oſſa nuda vix herentibꝰ artubꝰ remanerent. Ad quez
clericꝰ. Cū ſis tā celebris fame. et nom̄ tuū totiꝰ eccle
ſie p̄conijs celebret᷑. cur peſtilens hec vorago te con=
ſtringit. tātoqꝫ prodolor icendij hic ardore cruciaris
Reſpōdit ſeuerinus. Nihil aliud in me remāſit ultione
plectendū p̄ter hoc tm̄ ꝙ horas canonicas p diſtincta
horaꝝ ſpacia nō pſolui. qa in aula impatoris oſtitutꝰ
oſilijs regalibꝰ vehemter me implicaui Nā mane oīa
ſimul coaceruās. tota die negocijs ingruentibꝰ vaca=
bā. ideo hꝰ ardoris fero ſuppliciū. Sꝫ om̄ipotētis dei
miſericordiā vterqꝫ imploremꝰ vt manū tuā p̄ſtine re
ſtituat ſanitati. Qd ſtatim factū eſt. Et dixit ad cleri
cum. Vade inquit fili. obſecꝛ frēs eccleſie nrē. et alios
ſpūales viros. vt pro me p̄ces fundāt. et indigentibus
ſubſidia oferāt. ſacricioꝝ votis inſiſtāt. His em̄ pactis
ego mox de vinculis haꝝ penaꝝ expediar. et expectan
tibꝰ me btōꝝ ciuiū choris letꝰ adiungar. Deꝰ iſta re
uelat etiā in ſanctis. vt om̄es timere debeamꝰ q̄ a ſan=
ctitate longe diſtamꝰ. qa ſi in viridi ſic punit in arido
q̄d facturꝰ eſt. Ecce expaueſcant tā legentes ꝙ audien
tes. ſi tante ſanctitatis vir occupatꝰ pro omum vtilita
te impiali nō meruit excuſari oiunctim et ſimul dicen
do horas. ſꝫ adhuc grādiū ignīū ſuſtinuit tormta. qd
putandū eſt d'e multis in nrā etate q̄ nulla neceſſitate
ſeu vtilitate opulſi ſꝫ voluptatibꝰ et vanitatibꝰ vacā
tes horas ſimul coaceruāt. Vtinā ſcdꝫ mandatū eccle
ſie ſtudioſe et deuote horas etiā oiunctim dicere vel
lent. Sꝫ pꝰꝙ ſenſerint tales ignes. tunc vexatio dabit
eis intellectū q̄d viuentes facere debuiſſent. ¶ Eſt et
aliud receptaculū nō aiaꝝ ſꝫ ſpirituū immūdoꝝ ſcꝫ ca
ligo tenebroſa huiꝰ aeris. in q̄ innumerabilis multitu
do demonū vſqꝫ ad diē iudicij detinet᷑ ꝓpt exerciciū
hominū. Ex reuelationibꝰ nō dubitant᷑ inhabitare de

mones mediū interſticiū aeris qḋ eſt frigidū et tene-
broſuꝫ. Et viſi ſunt a ſcis tanꝙ apes hoīes circuire. ſꝫ et
āgeli viſi ſunt eos a nocumētis prohibētes Et alī ſāctꝰ
paṫ vidit ſup qddā monaſteriū innumerabiles demo-
nes. et ſup vnā grādeꝫ ciuitatē ſolum vnū ocioſuꝫ. Et
dictū eſt illi. Jlle vnꝰ ſolꝰ ſufficit temptator ciuitati
huic. qa oēs faciunt eiꝰ voluntatē. in clauſtro vero
rebellizāt demonibꝰ. et ideo multos habent tēptato-
res. Nec idō demones in aere carent tormētis inferni.
imo ſcdꝫ gloſā ſemp igneꝫ ſecū ferunt. q ignis nō agit
ſcdꝫ vicinitateꝫ locoꝝ ſed ſicut īſtrumētū diuine iuſti-
cie. q iuſticia ꝯſequitur meritum vel demeritū nō locum
Sed q̄runt doctores q̄rto ſententiaꝝ. Nīe exute corpo
ribꝰ per quos puniunt̄ in purgatorio. Jbi diuerſi di-
uerſa dicūt. et nec magna queſtio de hoc eſt facienda
ſed ſolum de hoc curandū eſt ne aliqd nobiſcū affera
mus ad purgandū. quia nō deerunt tortores. Credo
tamē per angelos bonos eas deportari ad loca tormē
torum ſed non eas puniri qa ſunt eoꝝ conciues proxi-
me futuri. Nec etiā per demones. quia iam eorum of
ficium temptandi expirauit. Sed per diuinā iuſticiā
vt eſtimo puniunt̄. licet forte demones poſſunt eſſe
preſentes et quaſi de penis eoꝝ gaudentes. Hoc tamē
nō diffinio. Hec eſt ſententia richardi de media villa
in ſcripto quarti di. xx. ¶ Sequitur de tertio ſcꝫ de
apparitionibꝰ aīaꝝ exutaꝝ

Expergentia et ſcriptura cogit fateri ꝙ ſpūs tā bonoꝝ ꝙ̄ reproboꝝ
aliqn veniūt aut mittūt̄ ad hoīes viuētes. vt ſolet p
doctores tractari. iiii. ſen. di. xlv. Pro q̄ notat petrꝰ de
tharātaſio. ſcdꝫ legē ꝯmūeꝫ iuſticie oēs ī die iudicii ex
ibūt īfernū vt iudicent̄. nullꝰ aūt exibit āte hoc tem
pꝰ de īferno. Scdꝫ vero diſpenſatōꝫ diuinaꝫ ꝯcedit̄ ali
quos poſſe exire etiā de īferno an̄ dieꝫ iudicii ſcdꝫ dei